

tnit: vt qui perierat in Adam, repararetur in Chri-
 sto. Tom. 4. statim in initio enarrationis psal. 40.

*Qui in Adam
 perijt, in Chri-
 sto reparatur.*

CAPVT QVINCTVM
 De Ciborum delectu.

1. Ciborum delectum ad refrenandam car-
 nis lasciuia[m] Ambrosij aetate
 in vsu fuisse.

MOdico itaque vino vttere, ne infirmitatem
 corporis augeas, non vt voluptatem exci-
 tes. Incendunt enim pariter duo, vinum & Ieiunia et para-
 adolescentia. Infrenent etiam teneram aetatem ie-
 iunia, & parsimonia cibi retinaculis quibusdam in-
 domitas cohibeat cupiditates.

* 1. Tim. 5.

*simonia cibi
 indomitas co-
 hibent volu-
 ptates.*

Et paullo post:

Escis quoque omnibus qua gignant membris ca-
 lorem, parce vtendum puto. Carnes enim etiã aqui-
 las volantes deponunt. In vobis quoque ales inte-
 rior illa de qua legimus: Renouabitur sicut aquila
 iuuentus tua, sublime tenens virgineo prope volatu
 superflua[m] carnis nesciat appetentiam. Tom. 1. lib. 3. de
 Virginitas.

*Parce vtendū
 escis q̄ gignant
 membru calorē.*

Quid igitur sibi isti volunt qui tentant eos peruer-
 tere quos acquisiuit Apostolus, quos redemit Chri-
 stus sanguine suo? Quid est quod asserunt baptiza-
 tos intendere non debere virtutum disciplinis, ni-
 hil illis obesse comestationes, nihil voluptatum af-
 fluentiam, insipientes esse eos qui ijs careant: virgi-
 nes oportere nubere, filios facere, similiter & viduas
 iterare quod semel male virili admixtione expertae
 sint, etiam si se continere possint, errare eas qua[n] no-
 lunt iterare copula[m]? Quid ergo? Placet vt hominem
 exuentes, & induamus pecudē: & exspoliantes Chri-
 stum, vestiamur aut superuestiamur amictus diabo-
 ni? Sed quum ipsi Doctores gentium ne honestatem

*Philosophi nō
 putarunt hon-
 nestatem cum*

voluptate copulandam.

quidem cum voluptate copulandam putauerint, eo quod pecudem videretur cum homine induere: nos ut belluinos vsus humano infundamus pectori, & rationabili menti inscribamus irrationabiles ritus ferarum: Quamquam multa genera sint animantium, quæ amisso pari concubitu indulgere nesciant, & tamquã solitariæ vitæ æuum exigant: plurima quoque herbis vescantur simplicibus, nec alio nisi fonte puro sitim restinguere nouerint: canesque videamus frequenter interdicto cibo temperare solitos, ut ieiuna fame ora suspendât, si imperetur abstinentia. Ab hoc igitur reuocantur homines, quod didicerunt per hominem etiã mutæ non preuaricari bestię? Quid autem pulcrius abstinentia, quæ facit etiam iuuentutis annos senescere, ut fiat morum senectus?

Redundantia ciborum & temulentia incalescit senectus: & exterior ignis aquæ infusione extinguitur, non mirum si etiam interiora æstus corporis fluuiali potu refrigerantur. Cibo enim flamma alitur ac deficit. Siquidem fœnum, stipulam, lignum, oleum, aliæque huiusmodi alimenta ignis sunt, quibus pascitur: ea si detrahas vel non suggeras, etiam ignis sopitur. Similiter ergo vapor corporis cibo alitur aut minuitur: cibo excitatur, cibo soluitur. Luxuria igitur mater libidinis est. Quid quod naturæ conueniens temperantia est, atque illi diuinæ legi, quæ in ipso rerum ortu omnes fontes potui, fructus arborum esui dedit? Vinum post diluuium iustus ad tentationem sui reperit. Utamur ergo temperantiæ naturali cibo, vti namque possimus. Sed quia non omnes fortes, ideo Apostolus ait: * Vino modico vttere propter frequentes tuas infirmitates. Non ergo propter voluptatem bibendum est sed propter infirmitatem. Pro remedio igitur parcius, pro delitijs redundantijs. * Denique Helias quæ Dominus ad virtutis erudiebat profectioem, ad caput suum collyridam & vas aquæ

* 1. Tim. 5.
Vini bibendū
non ppter vo-
luptatem, sed
infirmitatem.
* 3. Reg. 19.

Apostolus ait: * Vino modico vttere propter frequentes tuas infirmitates. Non ergo propter voluptatem bibendum est sed propter infirmitatem. Pro remedio igitur parcius, pro delitijs redundantijs. * Denique Helias quæ Dominus ad virtutis erudiebat profectioem, ad caput suum collyridam & vas aquæ

aqua reperit, & ideo in virtute se quatuordecim diebus ieiunauit. Patres nostri quum mare transirent pedibus, aquam non vinum bibebant. * *Daniel & Hebraei pueri paruo cibo & aqua potu, ille fu-
 xorem leonum repressit, illi ardentem ignem inno-
 xio videre tactu circa membra sua pasci. Et quid de
 viris loquar? * Iudith luxurioso Holopherni haud-
 quaquam inflexit conuiuio, solo titulo sobrietatis
 desperatum lacertis virilibus reportauit triumphum,
 patriam obsidione exiit, ducem militiæ suis mani-
 bus occidit. Exemplum euident quod & illum terri-
 bilem populis bellatorem virum luxuria sua emolli-
 uit, & hanc feminam temperantia cibi fortiorem vi-
 ris fecit. Non hic in sexu suo victa est natura, sed in
 cibo suo victa est, & regem superbum suis inclinauit
 ieiunijs. * Anna octogintaquattuor annos in vidui-
 tate sua ieiunijs & obsecrationibus in templo die ac
 nocte feruens Christum agnouit. * Quem Ioannes
 abstinentiæ magister quidam nouus terrarum ange-
 lus annunciauit. * O stultum Helisæum qui silue-
 stribus ramis & amaribus pascebat prophetas, * Imme-
 morem scripturarum Eldram, qui memoria Scriptu-
 ras reddidit, * Insipientem Paullum qui gloriatur ie-
 iunijs, si nihil profunt ieiunia. Sed quomodo non pro-
 sunt, quibus vitia purgantur? Quæ si deferas cum hu-
 militate, cum misericordia, * vt Esaias spiritu diui-
 no locutus est, ossa tua pinguescent, & eris sicut hor-
 tus ebruius. Pinguescit igitur anima tua, virtutesque
 eius spirituali adipe ieiunij, & fructus tui multipli-
 cantur veritate mentis tuæ, vt sit in te sobria ebrie-
 tas, sicut illud est poculum de quo ait Propheta: * Et
 poculum tuum inebrians quam præclarum est. *Tom.
 3. lib. Epist. 10. Epist. 82.**

* Dan. 1.

* Daniel & pu-
* Hebraei &
* vino abstine-
* bant.

* Iudith 12.

* Luca 2.

* Matth. 3.

Ioannes baptis-
* ta abstinentiæ
* magister.

* 4. Reg. 4.

* 1. Esdrae 8.

* 2. Cor. 11.

* Esaias 58.

* Et * Psal. 22.

Corporalis exercitatio ad modicum utilis est, pi-
 etas autem ad omnia utilis est, promissionem habens
 vitæ præsentis & futuræ.] Pietati operam dandam
 commonet, quia grandem habet profectum. Qui
 enim misericordiæ student, senioribus vicem red-
 dentes

*Ieiunare &
abstinere à cis
bis manēre au
toritate cre
atoris quando
parum proficit.*

*Summa disci
plinæ Christi
anæ est in mi
sericordia &
pietate.
Spirituales iei
unijs & abstin
entia tempe
rant corpora
sua.*

dentes parētibus, & in præsentī vita auxilia Dei non deerunt illis, & in futuro immortalitatem habent cum gloria. Exercitium autem corporale ad modicū vtile dicit. Ieiunare enim & abstinere à cibis manente auctoritate creatoris nō multum prodest, nisi addatur huic pietas, cuius opera multorum precibus adiuvatur ad Dominum promerendum. Denique illos qui fratribus largi sunt & varijs titulis obsequentes, in vitam æternam proficere euangelicus seimo testatur, dissentientes autem ab hoc opere, in ignem æternum. Corporis autem exercitium nihil aliud quàm carnis frena sunt. Si quis ergo, quia misericordia magna res est, lubricum tamen carnis patiat, huiusmodi quid fiet sine dubio vapulabit, quia illud oportuit fieri, & hoc minime prætermitti. Si autem solum corporis habuit exercitium, perennes pœnas patietur, sicut in Evangelio Dominus repromisit. Omnis enim summa disciplina nostræ, in misericordia & pietate est. Aliud tamen exercitium corporis habent carnales, & aliud spirituales. Carnales enim sagina & dapibus nutriūt corpora sua, vt celeri motu proficiant ad perditionem. Spirituales autem ieiunijs & abstinentia temperant corpora sua, vt pigra facta circa desideria, possint digna esse futura resurrectione. Hic enim propter spem futuram castigat corpus, ille vero propter futuri desperationē fouet, curam eius agens ad tempus vt moueatur citius ad peccandum. *Tom. 5. in cap. 4. Epist. 1. ad Timoth.*

CAPVT SEXTVM De Cœlibatu.

I. Bonam esse castitatem coniugum, meliorem viduarum, optimam vero virginum.

* Rom. 14.

Non ego quidem dissuadeo matrimoniū, sed virginitatis attexo beneficiū. * Qui infirmus est, inquit Apostolus, olera manducet. Aliud exigo,